KAIP MOKYTI VAIKĄ SAUGIAI NAUDOTIS INTERNETU?

PROBLEMA

Stebint žinių pranešimus susidaro įspūdis, kad internetas yra virtualių priekabiautojų, seksualinių maniakų ir asmens duomenų vagišių prieglobstis. Tai kelia nerimą, ir ne veltui, nes jūsų vaikas dažnai naudojasi internetu ir, regis, nesuvokia jam gresiančio pavojaus.

Tačiau jūs *galite* mokyti sūnų ar dukrą internetu naudotis saugiai. Pirmiausia apsvarstykime, ką reikėtų žinoti.

KĄ TURĖTUMĖTE ŽINOTI

Prieigą prie interneto paauglys gali turėti telefone. Taisyklė, kad namuose kompiuteris turi stovėti matomoje vietoje, tebėra pravarti. Tačiau turėdamas planšetinį kompiuterį ar išmanųjį telefoną su prieiga prie interneto, vaikas bet kada gali juo naudotis ir *be jūsų priežiūros.*

Tai, kad pasitaiko automobilių avarijų, nereiškia, jog niekada nesėsite prie vairo. Tas pats principas taikytinas ir dėl naudojimosi internetu. Paauglys, sūnus ar dukra, turi išmokti „vairuoti“ saugiai.

Kartais prie interneto prasėdima ištisas valandas. „Įsijungiu kompiuterį tik penkioms minutėms, kad patikrinčiau elektroninį paštą, bet galiausiai, žiūrėdama kokią vaizdo medžiagą, prasėdžiu ne vieną valandą, — prisipažįsta devyniolikmetė mergina. — Man trūksta valios.“

Paauglys virtualioje erdvėje gali atskleisti, ko nereikėtų. Žmonės, turintys blogų ketinimų, iš paauglio komentarų ir nuotraukų gali išsiaiškinti, kur jis gyvena, kurią mokyklą lanko, kada nė vieno iš šeimos narių nebūna namuose.

Paauglys ne visada suvokia, kokių padarinių gali turėti jo įkelta informacija. Tai, kas patalpinama internete, ten ir *lieka*. Kartais nekorektiški komentarai ar nuotraukos atrandamos daug vėliau, pavyzdžiui, potencialiam darbdaviui panorus pasidomėti, koks žmogus kreipiasi dėl darbo.

Nors visa tai ir kelia nerimą, prisiminkite štai ką: *internetas nėra priešas.* Bėdų atsiranda, kai juo naudojamasi *neišmintingai.*

KĄ DARYTI?

Mokykite nusistatyti prioritetus ir išmintingai naudoti laiką. Vienas iš dalykų, kurį paauglys turi išmokti, kad taptų atsakingu suaugusiu žmogumi, — pirmą vietą skirti tam, kas svarbiausia. Bendravimas su šeima, pamokos ir namų ruoša daug svarbiau už betikslį naršymą po internetą. Jeigu jums neramu, kad vaikas pernelyg ilgai sėdi prie interneto, nustatykite ribas, — jei būtina, panaudokite net laikmatį

Mokykite, kad, prieš ką nors įkeldamas į internetą, pamąstytų. Tegul jis pasvarsto: ar mano komentaras ko nors neįskaudins? kaip ši nuotrauka atsilieps mano reputacijai? ar jausčiausi nesmagiai, jei nuotrauką ar komentarą pamatytų tėvai ar koks kitas suaugęs žmogus? kokią nuomonę jie apie mane susidarytų? ką apie įkėlusį tokį komentarą ar nuotrauką pagalvočiau aš?

Mokykite laikytis moralės principų ne iš prievartos, o suvokiant to naudą. Juk neimsite visą dieną tik ir žvilgčioti per paauglio petį. Jūsų, kaip tėvų, tikslas yra ne kontroliuoti vaiką, o jam padėti išlavinti jusles, kad atskirtų gera nuo blogo (Užuot kreipę *didžiausią* dėmesį į taisykles ar bausmes už jų laužymą, apeliuokite į paauglio doros jausmą. Kokią reputaciją jis norėtų turėti? Kokiais būdo bruožais norėtų pasižymėti? Jums svarbiausia, kad vaikas mokėtų teisingai apsispręsti, būsite šalia ar ne.

Naršant po internetą, kaip ir vairuojant automobilį, reikia geros nuovokos — ne tik įgūdžių. Todėl jūsų, tėvai, vadovavimas yra nepaprastai svarbus. Ne veltui saugaus naudojimosi internetu žinovė Peri Aftab (Parry Aftab) teigia: „Vaikai geriau išmano technologijas, tėvai geriau pažįsta gyvenimą.“

„Prieš pradėdamas naudotis internetu vaikas turi būti išsiugdęs puikias charakterio savybes, kurias stengiatės jam įdiegti, — gerumą, savitvardą, toleranciją, — nes tuomet jų prireiks.“

(Naudota Kenneth Ginsburg ir Susan FitzGerald knygos *Letting Go With Love and Confidence.*)

Paruošė mokyklos
socialinė pedagogė V. Marcinkevičienė, psichologė J. Suslavičienė